

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA INŠPEKTORÁT ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BANSKÁ BYSTRICA

Jegorovova 29B, 97401 Banská Bystrica

Číslo spisu

788/46/2022-3383/2022

Banská Bystrica

21. 02. 2022

ROZHODNUTIE

č. 788/46/2022-3383/2022

Popis konania / Účastníci konania

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 150/2019 Z.z.“) účastníkovi konania:

Obec Nižná Slaná
Námestie SNP č. 54
049 23 Nižná Slaná
IČO: 00328596

Výrok

nariaďuje

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods.15 zákona č. 150/2019 Z. z. v tomto rozsahu:

Obec Nižná Slaná:

1. Prijme trvalo účinné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce a do jej okolia.

Termín: do 31.06.2022

2. Upozorní vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na území obce na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti, zverejnením informácie o miestach ich výskytu a zverejnením tohto rozhodnutia.

Termín: bezodkladne

3. Zverejní informáciu o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce a informačný leták Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky na svojom webovom sídle a aj iným spôsobom v mieste obvyklým.

Termín: bezodkladne

4. V období od apríla do septembra raz mesačne vykoná vlastné zistenia výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce po dobu ich výskytu. Na základe týchto zistení upozorní vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

Odôvodnenie

Dňa 14.10.2021 vykonala Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti (ďalej len „inšpekcia“) štátny dozor v obci Nižná Slaná, Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná, IČO: 00328596 (ďalej len „účastník konania“ alebo „Obec Nižná Slaná“) zameraný na dodržiavanie zákona č. 150/2019 Z.z.

Inšpekcia štátnym dozorom spojeným s terénnou obhliadkou lokalít v k.ú. Nižná Slaná dňa 14.10.2021, na základe zisteného stavu kontrolovaných pozemkov, zaznamenala na území obce Nižná Slaná výskyt rastlín invázneho nepôvodného druhu zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) zaradeného podľa Prílohy č. 2 k vyhláške č. 450/2019, ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov medzi invázne nepôvodné druhy rastlín vzbudzujúce obavy Slovenskej republiky a uvedeného v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 449/2019, ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky.

Vykonaným štátnym dozorom inšpekcia zistila, že Obec Nižná Slaná výskyt invázných druhov na území obce neriešila primerane okolnostiam, teda tak, aby sa zamedzilo šíreniu invázných druhov rastlín, pretože na území Obce Nižná Slaná bol zaznamenaný výskyt rastlín invázneho nepôvodného druhu zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) zaradeného podľa Prílohy č. 2 k vyhláške č. 450/2019, ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov medzi invázne nepôvodné druhy rastlín vzbudzujúce obavy Slovenskej republiky a uvedeného v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 449/2019, ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky. Výsledok štátneho dozoru je popísaný v Protokole o vykonaní štátneho dozoru č.46/019/21/ID-P, č. konania: 9723/46/2021-39428/2021 (ďalej len "protokol"), s ktorým bol účastník konania oboznámený dňa 27.10.2021 a mal možnosť sa k zisteniam v ňom uvedeným vyjadriť v lehote do 10 dní od doručenia protokolu. Obec Nižná Slaná sa k zisteniam štátneho dozoru inšpekcii vyjadrila dňa 22.11.2021 listom RZ č. 44049/2021, spis č. 9723/2021, v ktorom uviedla nasledovné vyjadrenie:

"Obec Nižná Slaná si Vás dovoľuje informovať, že vzala na vedomie zistenia uvedené v protokole o vykonaní štátneho dozoru č. 46/019/21/ID-P zo dňa 14. 10. 2021 a pre nápravu zo strany obce urobila nasledovné opatrenia:

- a) na úradnej tabuli obce, na všetkých verejne dostupných informačných plochách v obci aj v miestnej časti Nižnoslanská Baňa zverejnila obec závery štátneho dozoru a plagáty informujúce o invázných druhoch spolu s opisom aj s fotografickými materiálmi invázných druhov dostupnými zo stránky SIŽP;
- b) vyhlásila rozhlasovú reláciu, v ktorej upozornila občanov na invázne druhy, ktoré sa v obci vyskytujú, na závery protokolu a vyzvala tak občanov k odstráneniu rastlín na vlastných pozemkoch;
- c) zverejnila v mobilnej aplikácii Hlásenie rozhlasu, cez SMS a e-maily pre prihlásených občanov upozornenie na výskyt invázných druhov rastlín v obci a vyzvala tak občanov k odstráneniu rastlín na vlastných pozemkoch;
- d) zverejnila informácie priamo na webovej stránke obce www.niznaslana.sk;
- e) kontaktovala priamo majiteľov pozemkov, na ktorých bolo zistené, že sa tam nachádzajú invázne druhy, aby došlo k náprave a odstráneniu rastlín, čo už bolo mnohými vlastníckmi aj vykonané;
- f) s pomocou obecných pracovníkov vykosila plochy vo vlastníctve alebo správe obce a zbavila ich invázných druhov.

Obec ďalej informuje, že vlastníkov pozemkov, ktorí neučinili kroky k náprave bude písomne upovedomovať a bude priebežne monitorovať situáciu v obci, aby bolo zamedzené ďalšiemu šíreniu invázných druhov na jej území a v okolí. V prípade neuposlúchnutia výzvy obec pristúpi k vystaveniu pokút pre občanov, ktorí nebudú postupovať v zmysle výzvy k náprave."

K zisteniam štátneho dozoru neboli kontrolovanou osobou podané také námietky, ktoré by preukázali nesprávnosť zistení štátneho dozoru a inšpekcia dňa 25.11. 2021 skončila štátny dozor oznámením č. konania: 9723/46/2021-44330/2021.

Na základe vykonaného štátneho dozoru a zisteného nedostatku uvedeného v Protokole zo dňa 14.10.2021, inšpekcia listom č. konania 788/46/2022-1334/2022 doručenom dňa 24.01.2022 účastníkovi konania, ktorým je Obec Nižná Slaná, Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná oznámila začatie konania o nariadení opatrení podľa § 9 písm. d) zákona č. 150/2019 Z.z. na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z.z.

Zákon o invázných druhoch nadobudol účinnosť 01.08.2019 a jeho účelom je ustanoviť pravidlá pre prevenciu, zmiernenie a minimalizáciu nepriaznivých vplyvov introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov na biodiverzitu a súvisiace ekosystémové služby, ako aj na ľudské zdravie, bezpečnosť a hospodárstvo. Invázne druhy rastlín majú vďaka svojim vlastnostiam vysokú konkurenčnú schopnosť voči ostatným druhom rastlín a úspešne potláčajú ich rast a sú to nepôvodné druhy, teda druhy s prirodzeným alergickým potenciálom pre tunajších obyvateľov. Invázne rastliny majú vlastnosti, ktoré vyžadujú celospoločenský systematický a koordinovaný postup ich odstraňovania a prevencie ich šírenia. Okrem zdravotných rizík a environmentálnych dosahov na prírodu, prináša šírenie invázných druhov rastlín aj ekonomické a hospodárske straty a následne zvýšené náklady na odstránenie dôsledkov ich šírenia.

Pojem „invázny nepôvodný druh“ je definovaný v článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1143/2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov ako nepôvodný druh, o ktorom sa zistilo, že jeho introdukcia alebo šírenie ohrozuje biodiverzitu a súvisiace ekosystémové služby, alebo že má na ne nepriaznivý vplyv, pričom pod pojmom „nepôvodný druh“ sa rozumie akýkoľvek jedinec druhu, poddruhu alebo nižšieho taxónu živočíchov, rastlín, húb alebo mikroorganizmov introdukovaný mimo oblasť svojho prirodzeného výskytu a pod pojmom „introdukcia“ sa rozumie presun druhu v dôsledku zásahu človeka mimo oblasť jeho prirodzeného výskytu.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z.z. je zakázané priniesť na územie Slovenskej republiky invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky (ďalej len „národný zoznam“), držať ich, rozmnožovať, prepravovať okrem ich prepravy v súvislosti s ich eradikáciou, uvádzať na trh, používať, vymieňať, nechať rozmnožovať, chovať, pestovať alebo ich uvoľniť do životného prostredia.

Vykonaným štátnym dozorom dňa 14.10.2021 bol na území Obce Nižná Slaná zaznamenaný výskyt rastlín invázneho nepôvodného druhu zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) zaradeného podľa Prílohy č. 2 k vyhláške č. 450/2019, ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov medzi invázne nepôvodné druhy rastlín vzbudzujúce obavy Slovenskej republiky a uvedeného v národnom zozname, čím obec Nižná Slaná porušila zákaz uvedený v § 2 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. ktorý ustanovuje, že invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname, je zakázané priniesť na územie Slovenskej republiky, držať, rozmnožovať, prepravovať okrem ich prepravy v súvislosti s ich eradikáciou, uvádzať na trh, používať, vymieňať, nechať rozmnožovať, chovať, pestovať alebo ich uvoľniť do životného prostredia.

Pre každého, teda aj pre obce platí zákaz priniesť na územie Slovenskej republiky invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname, držať ich, rozmnožovať, prepravovať okrem ich prepravy v súvislosti s ich eradikáciou, uvádzať na trh, používať, vymieňať, nechať rozmnožovať, chovať, pestovať alebo ich uvoľniť do životného prostredia.

Na invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie podľa vykonávacích nariadení Komisie (EÚ) 2016/1141, 2017/1263 a 2019/1262 (ďalej len "Zoznam Európskej únie") sa vzťahujú zákazy podľa čl. 7 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1143/2014.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. obec pri výkone samosprávy upozorňuje vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zverejnením informácie o miestach ich výskytu a informačného letáku podľa odseku 2. Obec môže upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 aj na základe vlastného zistenia.

Podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. vlastník alebo správca pozemku sú povinní za podmienok a spôsobom, ktoré ustanoví ministerstvo vykonávacím predpisom, odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie okrem druhov podľa § 3 ods. 3 a 4 zákona č. 150/2019 Z. z. a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu; ak je pozemok v užívaní inej osoby, ako je vlastník alebo správca pozemku, tieto povinnosti má užívateľ pozemku.

Obec Nižná Slaná si neplnila svoje povinnosti vyplývajúce z § 14 zákona č. 150/2019 Z. z. a na základe tohto ustanovenia neupozorňovala vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu inváznych nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu inváznych nepôvodných druhov rastlín a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. každý, kto vykonáva činnosť, v súvislosti s ktorou môže dôjsť k úniku inváznych nepôvodných druhov uvedených v národnom zozname alebo v zozname Európskej únie do životného prostredia alebo šíreniu týchto inváznych nepôvodných druhov v životnom prostredí, je povinný prijať opatrenia na zamedzenie takého úniku alebo šírenia a obec takéto činnosti vykonáva.

Odstránenie inváznych nepôvodných druhov rastlín sa musí uskutočniť v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania inváznych nepôvodných druhov.

Invázne druhy rastlín boli najčastejšie dovezené ako okrasné alebo medonosné rastliny, ktoré sa z parkov a výsadiieb začali rýchlo šíriť do okolia a obsadzovať nové plochy. Majú vysoký reprodukčný potenciál. Dokážu sa rýchlo šíriť vegetatívnym spôsobom (napr. podzemkami) alebo vytvárajú každoročne veľké množstvo semien s vysokou klíčivosťou. Viaceré z týchto druhov v súčasnosti tvoria rozsiahle porasty, najčastejšie popri vodných tokoch, cestách, železničiach, na opustených priestranstvách, ale zasahujú aj do pôvodných rastlinných spoločenstiev (biotopov). V prípade ich masového rozšírenia významne menia charakter biotopov, ohrozujú pôvodné druhy rastlín a vytvárajú homogénne monocenózy. Niektoré sú známe ako alergény (zlatobyľ, ambrózia palinolistá), iné vyvolávajú rôzne kožné poranenia (boľševník obrovský). Ich odstraňovanie je veľmi problematické, vyžaduje si systematické niekoľkoročné zásahy, aby sa dosiahli požadované výsledky.

Vo všeobecnosti je pri odstraňovaní inváznych nepôvodných rastlín potrebné brať do úvahy aký majú spôsob rozmnožovania a do akej biologickej skupiny patria, početnosť na lokalite, charakter a situovanie stanovišťa, ohrozenosť a veľkosť lokality, fázu rastu rastliny a ďalšie biologické vlastnosti druhu. Je potrebné ich odstraňovať hneď v počiatočnom štádiu ich výskytu na lokalite, keď je ich odstraňovanie najefektívnejšie. Pri druhoch rozmnožujúcich sa aj generatívnym spôsobom je potrebné zrealizovať zásah pred alebo v čase kvitnutia druhu, zásadne pred začiatkom tvorby semien.

Na území Obce Nižná Slaná bol vykonaným štátnym dozorom zaznamenaný výskyt rastlín invázneho nepôvodného druhu zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*).

Rastlinný druh zlatobyľ kanadská (*S. canadensis*) patrí medzi najviac rozšírené invázne nepôvodné druhy rastlín, nakoľko je to konkurenčne veľmi silná rastlina, ktorá potláča pôvodné druhy. Pôvodnou oblasťou výskytu tejto trvácej rastliny je Severná Amerika. Stonka dorastá do výšky 150 cm, je rovná, nerozkonárená, chlpatá. Listy vyrastajú z byle striedavo, sú kopijovité, ostro pilkovité, dĺžky 5-15 cm so šírkou do 2 cm. Na spodnej strane listov sú vedľa hlavnej žilky pozorovateľné aj dve postranné žilky. Má vretenovitý koreň s početnými horizontálnymi koreňovými výbežkami. Súkvetie je chocholíkatá metlina, tvorená dvomi úbormi žltých kvetov s priemerom 3,8-8,5 mm. Kvitnutie prebieha v mesiacoch august až október pričom v tomto období predstavuje veľmi silný peľový alergén. Plodom je 1 mm dlhá nažka s páperím dlhým 2,5 mm, ktoré jej umožňuje pomocou vetra prekonávať veľké vzdialenosti. Zlatobyľ kanadská sa rozmnožuje prevažne generatívne. Semená dozrievajú ihneď po odkvitnutí. Majú veľmi dobrú klíčivosť aj za menej priaznivých podmienok. Zlatobyľ kanadská sa rozmnožuje aj vegetatívnym spôsobom pomocou plazivého rozkonáreného podzemku, z ktorého vyrastajú nové rastliny. K vegetatívnemu rozširovaniu dochádza aj ľudskou činnosťou pri premiestňovaní pôdy s prítomnými koreňovými podzemkami.

Vyhláška č. 450/2019 Z. z. povoľuje pre odstránenie druhu zlatobyľ kanadská (*S. canadensis*) z pozemkov viacero spôsobov, pri ktorých je však potrebné dodržať špecifické podmienky jednotlivých spôsobov odstraňovania.

Zlatobyľ kanadskú je povolené odstraňovať vykopávaním, aplikáciou horúcej pary, vytrhávaním, pastvou, orbou, kosením, mulčovaním, chemickým alebo kombinovaným spôsobom. Mechanické spôsoby odstraňovania musia byť uskutočňované dôsledne, pretože nedôsledné mechanické odstraňovanie je bez použitia ďalších metód neúčinné a zvyšuje sa ním nebezpečenstvo ďalšieho rozširovania rastlín. Odlomené časti podzemkov, ponechané na mieste alebo vo vitálnom stave premiestnené na iné miesto, môžu veľmi ľahko regenerovať a nekontrolovateľne sa šíriť alebo opakovaným nesprávnym kosením môže dôjsť k zhutneniu porastu a rozšíreniu lokalít s výskytom invázných rastlín. U druhu zlatobyľ kanadská je doba od opelenia po dozretie semien veľmi krátka, keďže semená dozrievajú krátko po odkvitnutí. Dôležitá je schopnosť semien dozrieť na odstránenej nadzemnej časti rastliny. Z tohto dôvodu je dodržanie podmienok stanovených vyhláškou č. 450/2019 Z. z. u jednotlivých spôsobov odstraňovania veľmi dôležité.

Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky zverejňuje na svojom webovom sídle informačný leták, ktorý obsahuje informáciu o inváznom druhu, vrátane jeho popisu a zobrazenia, a informáciu o spôsobe jeho odstraňovania.

Na základe zisteného nedostatku uvedeného v Protokole zo dňa 14.10.2021, inšpekcia listom č. konania 788/46/2022-1334/2022 doručenom dňa 24.01.2022 účastníkovi konania, ktorým je Obec Nižná Slaná, Námestie SNP 54, 049 23 Nižná Slaná oznámila začatie konania o nariadení opatrení podľa § 9 písm. d) zákona č. 150/2019 Z.z. na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z.z. Pred vydaním rozhodnutia mal účastník konania možnosť oboznámiť sa s podkladmi pre vydanie rozhodnutia nahliadnutím do príslušného administratívneho spisu v sídle IŽP BB v lehote do 10 dní odo dňa doručenia oznámenia o začatí správneho konania. V tejto lehote mal účastník konania tiež možnosť písomne sa vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. mohol predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Inšpekcia súčasne účastníka konania upozornila, že ak v stanovenej lehote nepredloží vyjadrenie k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, ani ich nedoplní, bude pri rozhodovaní v predmetnej veci vychádzať zo známych podkladov, ktoré má Inšpekcia k dispozícii. Účastník konania sa k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia v stanovenej lehote nevyjadril, ne navrhol ich doplnenie ani nepredložil ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci, preto inšpekcia na základe vykonaného konania rozhodla tak, ako sa uvádza vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Orgán štátneho dozoru zohľadnil v predmetnom rozhodnutí vyššie uvedené skutočnosti a taktiež súčinnosť účastníka konania počas výkonu štátneho dozoru a snahu účastníka konania, po upozornení inšpekciou pri výkone štátneho dozoru, o vykonanie nápravy prijatím opatrení v nadväznosti na vykonanie štátneho dozoru a nariadil účastníkovi konania prijatie opatrení podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods.15 zákona č. 150/2019 Z. z. na zabezpečenie dodržiavania zákona č. 150/2019 Z.z.

Preto Inšpekcia na základe vykonaného konania rozhodla tak, ako sa uvádza vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu podľa § 53 a § 54 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

JUDr. Denisa Masná
riaditeľka inšpektorátu

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky orgánom verejnej moci

IČO: 00156906 Sufix: 10003

Doručuje sa

Obec Nižná Slaná, Námestie SNP 54, 04923 Nižná Slaná, Slovenská republika

Na vedomie

(po nadobudnutí právoplatnosti)

Štátna ochrana prírody Slovenská republika, Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica